

NAGY LÁSZLÓ (1925—1978)

B O R I I M R E

Halálhírének friss döbbenetében írónak soraink Nagy Lászlóról, a modern magyar költészet egyik legnagyobbjáról. Úgy tetszhetett, hogy ő lesz egyik örököse annak a gazdag költői hagyománynak, amelyet a nagy öregek, egy Füst Milán, egy Kassák Lajos testált utódaira, s amelynek Illyés Gyula, Weöres Sándor, Vas István, Pilinszky János, Juhász Ferenc és Nagy László a letéteményese az elmúlt tíz esztendőben. Három hónappal ezelőtt Kormos István sírjánál állhatott megrendülten a magyar költészet minden barátja, most Nagy Lászlót búcsúztatjuk. Akinek a sáfár szerepe jutott tehetsége rendelése folytán, visszaadta és a maga költői művével gyarapította a megmaradottak gondját: éltesse az ihlet lángjával az el nem nemuló és el nem némítható költői szavakat, még ha az olyan nagy költők ajka, mint amilyen Nagy Lászlóé is, meg nem szólal többé.

Egy nagy korszak ígéretes hajnalán indult költői pályája, ott lehetett és ott volt azok között, akik, mint száz esztendővel ezelőtt, Petőfiék idejében, sorra próbálhatták a nagy történelmi-költői szerepeket. Az volt az a soha vissza nem térő pillanat, amelyben úgy tetszhetett, a történelem kezes béránya az embereknek, a költő pedig úgy járhat népe előtt verses zászláival, ahogy a legszébb hősi álmokban lehetséges csupán. A nép fiának tudta és vállalta magát egy korban, amikor ennek a kifejezésnek jelentésbeli teljessége ragyogott. Nincs lelkesebb költészet a Nagy Lászlóénál ezekben az években! Annál nagyobb volt a csalódása alig egy-két esztendő múltán: az élet-majális, amelynek áhítatát éppen hogy átéreznie adatott, dércsípetten tűnt a semmibe, és a költő, ez az Ikarosz-gyermek, szárnyaszegetten zuhant a hétköznapi, nagyon is tragikus valóság betonjára.

Több mint huszonöt esztendőn át cipelte szívében az akkor kapott és azóta is sajtó sebek nyomát. Lehetek egészen derűs költői pillanatai, szállhatott ismét játékosan a magasba verse, s merülhetett el történelem és szerelem mélyvizeibe, hozhatott fel költői kincseket a népi emlékezet kagylóiból, a világgal és az önmagával tusakodó moralista magatartása mindinkább rákövesedett. „Versben bujdosó haramiának” látta már magát az utóbbi években, s amíg olvasói nagyszerű, a magyar költészetben is ritka, a festőművészi ösztönzések hatása alatt készült költői képeiben gyönyörködött, ő csak folytatta az önmagával kezdett tusáját, keresve helyét a világnak „átmeneti korában”, mert annak tartotta a neki adatott évtizedeket immár. S ítélkezett felette a maga szép költői utópiája nevében, amelyben ismét találkozik élet és költészet.

„Ha neked emberi a mértéktartás, az igénytelenség, nekem emberi a magasra csavart láng — írta Szindbáb című prózaversében. — Emberek vagyunk, s meghalunk mindenképpen. De jobb, ha az asszonyok hajsarlója vágja el a torkom. Jobb, ha alvado kokárdát az számra a veszély, mintsem lepecsételt szájjal járjak. Mert lezárva megromlik bennem a szerelem, kő lesz a szeretet, értéktelen a bánat. Ebben az átmeneti korban. Mondja Szindbád...”

Kiteljesedett-e költészete ötvenhárom esztendő korában, vagy a váratlanul jött halál a magyar költészetet újabb nagy töredékköltéssel ajándékozta meg? Az utóbbi hetekben-hónapokban alkotói kedve magasán lobogott, s ki tudja, ezek a még kötetbe nem gyűjtött versek milyen teljességben mutatják majd Nagy László költészetét! Bizonyos, hogy olyan költői nedvekkal is táplálkozott költészete, amelyeket a magyar líra még nem ízlelt: a bolgár, a spanyol, a délszláv népköltéssel, az ősi finnugor medvénekekkel, a maga lelkében mozduló kép- és ritmusvilág őstörténetéből szívottal. Sem elvenni, sem hozzáadni költői világához nincs módjában immár. Annyi azonban bizonyos, hogy a negyvenes években kezdett költői párbeszéde az olvasókkal nem szűnt meg 1978. január 30-án, hanem tart a költői szó megmaradásának törvényei szerint, mert ezek a nagy és autentikus költészet törvényei is. Nagy László pedig nagy költő volt.